

Europa och Atlantpakten

Europeiska ställningstaganden och opinioner kring Atlantpakten har behandlats av Erik Seidenfaden i en serie artiklar i Dagens Nyheter. Redaktör Seidenfaden har sannoligen inte sökt dölja den kritik och de svårigheter som här föreligger. Tvärtom har han på ett ofta belysande och intressant sätt framhåvt de negativa sidorna, en hållning som bör ses mot bakgrunden av att hr Seidenfaden som chef för den utmärkta danska tidningen Information med energi och skicklighet arbetat för Danmarks anslutning till pakten och för helhjärtad verksamhet inom paktens ram. De vanskligheter som möter då det gäller att bilda en slagkraftig västeuropeisk armé har framhävts i artiklarna, likaså den motsättning som framträtt mellan de militära anspråken och de ledande statsmännens moderation. I väsentliga hänseenden blir dock intrycket av dessa försiktigt prövande artiklar positivt. I ingen av de stater som tillhör pakten har tanken på att utträda ur den vunnit större gehör; i Frankrike, där kommunisterna och deras medlöpare samt en grupp inom pressen aktiva tredjeståndpunktare från början ställt sig avvisande, är den fiendliga eller reserverade attityden fortfarande jämförelsevis stark, men att utträda ur förbundet kan inte komma i fråga. Sedan Koreakrigets utbrott har en väldig ökning genomförts av Västeuropas och Amerikas försvar; en föreställning härom ges i vidstående diagram. Bristfälligheterna och slitningarna kan inte undanskymma faktum att det gemensamma demokratiska försvaret är ofantligt mycket starkare och bättre organiserat än för ett par år sedan. I det hela har framsteget varit snabbare än man kunnat vänta, till stor del på grund av den fruktansvärda påminnelse om faran som överfallet i Korea innebar.

I sin sista artikel sammanfattar hr Seidenfaden i några satser det väsentliga i den nuvarande situationen. "Det försvar som hittills byggts upp i Västeuropa är naturligtvis ingen garanti. Det motsvarar kanske de militära styrkor som ryssarna har i Östtyskland. Amerikas flygstyrkor, dess

atomvapen i synnerhet och, slutligen, dess kraftiga vapenindustri är fortfarande den självklara tyngdpunkten i Västerms försvar. Det nya som håller på att ske är emellertid att Sovjet är på väg att mista sitt viktigaste trumfkort vid en eventuell konflikt med USA — möjligheten att snabbt kunna lägga beslag på Västeuropa."

Två centrala synpunkter blir här framhävda. Västeuropas trygghet har efter det andra världskrigets slut varit beroende av Amerikas allmänna överlägsenhet, särskilt i fråga om innehav av atombomber. Man har utgått ifrån att ett storkrig, därest Amerika inte sviker, efter all sannolikhet skulle sluta med Rysslands nederlag; med all säkerhet har denna uppfattning varit förhärskande även inom den ryska statsledningen, ty att denna skulle hejda sin expansion annat än av fruktan för motståndaren kan inte antas. Den stora risken har emellertid legat däri att en utomordentligt snabb rysk frammarsch genom Västeuropa till den atlantiska kustlinjen varit tänkbar, och om en sådan frammarsch på några dagar eller veckor genomfördes, kunde ett befriande från Amerikas sida av Europa te sig meningslöst eller omöjligt; meningslöst på grund av att västdemokratierna förstörts eller stympats av bödlarna, omöjligt därför att en ny "fästning Europa" skulle erbjuda svåröverstigliga hinder för en amerikansk landstigning. Emot denna tankegång har man visserligen kunnat invända att de ryska arméerna inte kunde väntas lydigt marschera mot Atlanten medan hemlandet föröddes av de amerikanska atombomberna. Men risken har funnits, den har varit stor och verklig, under sju år Västeuropas skräck.

På en avgörande punkt håller läget på att förändras. Västeuropa skyddas nu inte längre bara av det amerikanska flyg som är redo att efter fixerade direktiv och utomordentligt specialiserade förövningar förinta de ryska industrierna. En fast slaglinje är under bildande från Nordkap till Turkiet. I Västtyskland står ett tjugotal till stor del perfekt utrustade divisioner. Reserver av sam-

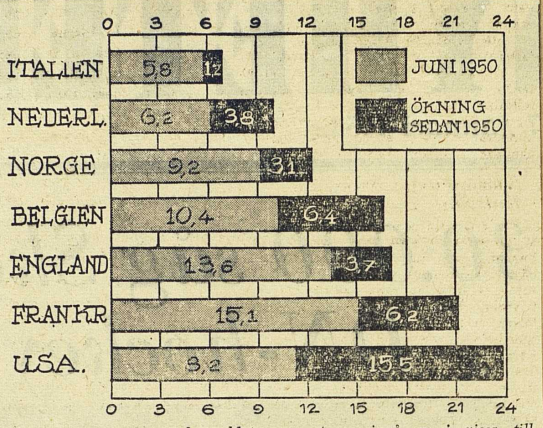

Diagram utvisande antalet soldater per tusen invånare i vissa till Atlantpakten anslutna stater år 1950 samt ökningen sedan dess.

ma eller större omfattning finns i länderna bakom denna försvarslinje; Grekland och Turkiet, nyligen anslutna till Atlantpakten, har tillsammans arméer av samma storleksordning. Därmed står man inför realiserandet av förhoppningen att ett ryskt anfall inte skulle leda till okkupation av Västeuropa: frontlinjen är eller kommer snart att vara av tillräcklig styrka för att hejda anfallet, nödvändiggöra väldiga truppkoncentrationer, mot vilka ett taktiskt atomvapen kan användas, och säkra effekten av de stora flygaktionerna mot det ryska kärnlandet. Det är naturligtvis tveklöst om denna punkt ännu blivit nådd; över huvud måste det alltid vara osäkert och diskutabelt när den blivit nådd. Att de tolv tyska divisionerna och andra på den europeiska militärledningens program stående förbättringar är väl behövliga från säkerhetens synpunkt torde ingen betvivla. Men Västerms

försvar har blivit så pass mycket bättre att även de mest realistiska och för samarbetet entusiastiska politiker, såsom Winston Churchill, ansett det möjligt att begränsa tempot i rustningarna. Det har sagts att denna deras ståndpunkt är beroende på att de ansett krigsriskerna minskad. Det är med all säkerhet riktigt, men blott under den förutsättningen att man anser krigsriskens minskning vara en följd av Västerms upprustning; någon minskning av den ryska expansionsviljan finns det inget som helst skäl att tro på.

Vad som vunnits visar att Atlantpakten var en märklig insats i det demokratiska försvarets tjänst. Och därmed har Atlantpakten också blivit vad dess upphovsmän tänkte sig, ett värn för freden. Genom att ansluta sig till pakten skulle Sverige ge ett bidrag till Västerms och sin egen trygghet. Den saken är klarare nu än någonsin förut.